

*Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος περί εσωτερικής διοικητικής
αυτονομίας της Σερβικής Εκκλησίας με διατήρηση δικαιώματος
εποπτείας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο¹*

† Κωνστάντιος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Δείγμα προνοίας ὀφειλομένης παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς διεθύνειν λαχόντων τὰ πνευματικὰ τοῦ παγκοίνου σκάφους πηδάλια πρὸ τῶν ἄλλων καθέστηκε, γράμμασιν ἐπικυρωτικοῖς καὶ βεβαιωτηρίοις ἀσφαλίζειν τὰ καλῶς δεδογμένα, καὶ τούτων μάλιστα ὅσα ὑπὸ ζήλου θεοφιλοῦς ἐνεργούμενα πραγματεύονται τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν χριστωνύμου λαοῦ, διὰ προσφόρου ἀρχιερατικῶν προσώπων ἀποκαταστάσεως καὶ θεαρέστου πνευματικῆς ποιμαντορίας, οὐδὲν γὰρ οὕτω τῶν ἀγαθῶν καὶ γνησίων καὶ ταῖς χριστιανικαῖς πολιτείαις καταλλήλων ποιμένων λυσιτελέστερον, οὐς καὶ φῶς καὶ ἄλας ὁ κύριος ἡμῶν ἐν εὐαγγελίοις κατονομάζει. Τοιαύτης τοίνυν οὔσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περὶ ταῦτα προνοίας, ἐπειδὴ ἤδη θεοφιλῆ πρόθεσιν ποιησά-

μενοι ὁ τε ὑψηλότατος καὶ περὶ φανερότατος αὐθέντης καὶ ἐθνάρχης πάσης σερβίας κύριος κύριος μιλὸς ὀπρένοβικ, ὁ εὐαγῆς κλῆρος καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐκεῖ ὀρθοδόξου γένους πρόκριτα μέλη, πρὸς διαρρῦθμῃσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν αὐτοῖς καταστάσεως, συνῶδὰ τῇ πολιτικῇ τῶν θεοφυλάκτων αὐτῶν μερῶν διοικήσει ἐνέκριναν ἀναγκαῖον διατάξαι ὄρους τινὰς περὶ καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ λοιποῦ καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρχιερέων καὶ περὶ τῶν ἀναφερομένων δι' αὐτῶν σχετικῶς πρὸς καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸ ἐκεῖ χριστεπώνυμον πλήρωμα καὶ ἤδη ἐκθέμενοι ταῦτα πάντα ἐν κεφαλαίοις ἐπτὰ, προσήνεγκον τῇ ἡμῶν μετριότητι, προκαθημένη συνοδικῶς, διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐν βασιλευδούσῃ διατριβόντων εὐγενεστάτων δεπουτάτων αὐτῶν, ἐξαιτησάμενοι κοινῶς τυχεῖν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποδοχῆς καὶ ἐπικυρώσεως, καὶ διενεργεῖσθαι τούντεῦθεν ἀπαρράλλακτως πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ ἐκεῖ ὀρθοδόξου πληρώματος, καὶ πνευματικὴν θεάρεστον διεξαγωγὴν. Ἀναγνωσθέντα τοίνυν ἐπὶ κοινῇ συνοδικῇ ἀκροάσει τὰ διαληφθέντα κεφάλαια, ὑπετάγησαν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἐπικρίσει καὶ πολλαχῶς διαβασανισθέντα, ἀνεφάνησαν ἐχόμενα τοῦ νομίμου, καὶ οἰκεῖα τῇ ἐκκλησιαστικῇ καθ' ὀφειλὴν ἀπαραιτήτῳ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσιν εὐσεβῶν χριστιανῶν. Ὅθεν καὶ τῆς ἀπαρτρέπτου φυλακῆς αὐτῶν καὶ διατηρήσεως ἐκ μέρους τῶν διαληφθέντων πρωτίστων καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τοῦ σερβικοῦ ἔθνους βεβαιωθείσης, καὶ ἀσφαλισθείσης τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ κοινῶς ἐνυπογράφου ὑποσχετικοῦ αὐτῶν γράμματος, εὐμενοῦς τῆς ἐπινεύσεως τοῦ ὑψηλοῦ καὶ κραταιοῦ δεβλετίου ἐπὶ τούτῳ γενομένης, γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἡμῶν γράμματος, καὶ ἀποφηνόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ὀριζόμεθ' αὐτοὺς καὶ διατάττομεν, ἵνα πρῶτον οἱ μητροπολίται καὶ ἐπίσκοποι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς σερβίας ἐκλέγονται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ τοῦ σερβικοῦ ἱερατείου, παρὰ καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου καὶ τοῦ σερβικοῦ ὀρθοδόξου

λαοῦ, καὶ ὁ ἐκλεγόμενος τοιοῦτω τρόπῳ ὑποψήφιος ἔχη συνίστασθαι εἰς ἐπικύρωσιν τῷ κατὰ καιροῦς οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, ὃς δὲ συνευδοκῶν εἰς τὴν πρᾶξιν ὀφείλῃ διευθύνειν ἀπαρεμποδίστως μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εὐχῶν, καὶ τὴν κανονικὴν ἔκδοσιν ἵνα ἐκτελεῖται ἢ χειροτονία, καὶ ἀρχιε/ τικὴ ἀποκατάστασις τοῦ ἐκλεχθησομένου, ὡς εἴρηται προσώπου· συμβὰν δὲ μὴ ἔχειν ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτῶν ὑποκείμενον ἄξιον τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἀρχιερω- σῦνης ἀξιώματος, τότε ὁ ἐκλαμπρότατος αὐθέντης πάσης σερβίας μετὰ παντὸς τοῦ σερβικοῦ ἔθνους ἔχουσι ζητεῖν παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐκ τοῦ γραικικοῦ ἱερατείου ὑποκείμενον σεμνοπρεπὲς καὶ ἄξιον πρὸς τὴν ἀρχιερατικὴν ἐκείνην ἀποκατάστασιν· ὁ δὲ κατὰ καιροῦς ἀρχιερεὺς πελι- γραδίου, ὅστις καὶ μητροπολίτης ἔσται πάσης σερβίας, γνωριζόμενος οὕτω καὶ φημιζόμενος, ἀπαιτεῖται διὰ παντὸς ὑπάρχειν αὐτόχθων καὶ κατάγεσθαι ἐκ τοῦ σερβικοῦ γένους. Β' ὄν. Μετὰ τὴν ἔνωσιν καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν τῇ σερ- βίᾳ, ἐπειδὴ σχηματισθήσονται, ὡς εἰκός, καὶ ἀποδειχθήσονται καὶ ἄλλαι ἔτι ἐπαρχίαι, μία ἢ δύο, χρειᾶς τότε γενομένης προσαυξηθῆναι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρχιερέων, ὁ τηνικαῦτα τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διέπων, ἀποδεξάμενος τὴν πρᾶξιν τῆς ἐκλογῆς ταύτης τῆς ἐκ νέου ἀρχιερατικῆς ἀποκαταστάσεως, ἔχη ἀποκαταστῆσαι ἐκεῖ νέους ἀρχιερεῖς, ἐκλεχθησομένους ὡσαύτως παρὰ τοῦ ἐκλαμπρότατου αὐθέντου, καὶ τοῦ σερβικοῦ γένους, κατὰ τὴν περίλη- ψιν. Γ' ὄν. Ἐν ἐκάστη κανονικῇ ἐκλογῇ ἀποκαταστάσεως ἑνὸς μητροπολίτου σερβίας, ὀριζόμεθα, ὅπως προσφέρωνται τῷ κατὰ καιροῦς οἰκουμενικῷ πα- τριάρχῃ ἑκατὸν πενήκοντα φλωρία βασιλικά, καὶ πάλιν ἐν ἐκάστη ἐκλογῇ ἀποκαταστάσεως ἑνὸς ἐπισκόπου σερβίας προσφέρωνται τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ἑκατὸν φλωρία βασιλικά. Ταῦτα δὲ ἐννοοῦνται ἐκτὸς τῆς συνή- θους χρυσικῆς ποσότητος, ἣν τὸ σερβικὸν ἔθνος ὀφείλει πληροῦν εἰς τὸν κοινὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἥδη μὲν διὰ τὰς δύο ἐπαρχίας πελιγραδίου καὶ οὐζίτζης ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας γρόσια κατ' ἔτος, γενομένης δὲ τῆς ἐνώσεως δι' ὅλας τὰς σερβικὰς ἐπαρχίας. Δ' ὄν. Ἐπειδὰν γένηται ἡ ἔνω- σις τῶν ζητουμένων, ὡς εἴρηται, καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν τῇ σερβικῇ γῆ, ἐπειδὴ

τὸ αὐλικὸν χρέος τῶν οἰωνδήποτε ἐκείνων ἐπαρχιῶν, ἀφορᾶ κατὰ λόγον εἰς βάρος τοῦ σερβικοῦ ἔθνους ὑπισχνεῖται ὁ ἐκλαμπρότατος αὐθέντης, καὶ τὸ ἔθνος τὸ σερβικὸν ποιῆσαι τὴν ἐξόφλησιν, καὶ βίᾳ μέρους ἐκάστης ἐπαρχίας, πληρωθέντων δὲ τούτων τῶν κανονικῶν χρεῶν, τὸ τε ἱερατεῖον, καὶ τὸ ἔθνος τὸ σερβικὸν ἔχωσι μένειν ἀνώτερα πάσης καὶ παντοίας χρηματικῆς ἄλλης ἀπαιτήσεως, μηδὲν ὀφείλοντες διδόναι μήτε τῷ κατὰ καιροῦς οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, μήτε πρὸς τὸ κοινὸν τῆς ἐκκλησίας ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, καὶ αἰτία. Πρὸς δὲ τούτοις μὴ δύναται τὸ σύνολον μήτε ὁ κατὰ καιρὸν πατριαρχεῦν, μήτε τὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κοινὸν ἔχειν μετοχὴν τινὰ κληρονομίας ἐκ τῶν περιουσιῶν τῶν ἀποθνησκόντων μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ μήτε δ' αὐ οἱ μητροπολίται τῆς σερβίας δύνωνται ἔχειν μετοχὴν κληρονομίας εἰς τὰς τῶν ἀποθνησκόντων ἐπισκόπων περιουσίας. τούτων γὰρ τὰ πράγματα, καὶ αἱ περιουσίαι ἔχωσι μεταβαίνειν εἰς τὴν κάσσαν τοῦ σερβικοῦ γένους, χρησιμεύονται εἰς ἔργα κοινωφελῆ, καὶ θεάρεστα. Ε' ὄν. Οἱ μητροπολίται, καὶ ἐπίσκοποι τῆς σερβίας οὐδὲν ἔχωσι δικαίωμα χρέεσι καθυποβάλλειν ἑαυτούς, εἰς βάρος τοῦ ἔθνους ἀφορῶσιν. Στ' ὄν μὴ ἐκπίπτωσι δὲ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος οἱ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς σερβίας ἀρχιερεῖς, δίχα τῆς κανονικῆς θελήσεως τοῦ κατὰ καιροῦς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ δίχα τῆς συναινέσεως τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου, καὶ τοῦ σερβικοῦ γένους. Ζ' ὄν καὶ τελευταῖον ὀρίζομεθα ὅπως, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, οὕτω καὶ τοῦ λοιποῦ μνημονεύηται ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις τὸ ὄνομα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς σερβίας. Ταῦτα γοῦν τὰ ἐν ἑπτὰ κεφαλαίοις διελημμένα, ὡς διὰ κοινῆς ὁμοφώνου παρακλήσεως τῶν εἰρημένων ὀρθοδόξων χριστιανῶν κατοίκων τῆς σερβίας ἐξαιτηθέντα, ἢ πρὸς ψυχικὴν αὐτῶν ὠφέλειαν συντείνοντα, ἢ πρὸς εὐστάθειαν καὶ θεοφιλήν διεξαγωγὴν ἀφορῶντα, ἀποδεχόμενοι κοινῶς καὶ συνοδικῶς διὰ τοῦδε τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν γράμματος ὀρίζομεθα ἔχειν τὸ κύρος καὶ τὴν εὐλογίαν διὰ παντὸς ἀπαράλλακτον, καὶ ὡσπερ παρ' αὐτῶν διὰ κοινῆς ἐγγράφου ὑποσχέσεως, οὕτω καὶ παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης

Ἐκκλησίας διατηρεῖσθαι ἀπαρτρέπτως ἐνδεικνυμένης ἀδιαλείπτως τῆς ἐκκλησιαστικῆς προνοίας ὑπὲρ τῆς θεαρέστου καὶ ἀσκανδαλίστου διεξαγωγῆς καὶ κυβερνήσεως τῶν ὀρθοδόξων ἐκείνων χριστιανῶν καὶ πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων· Ὅθεν εἰς ἐνδείξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐπεδόθη αὐτοῖς καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν καὶ βεβαιωτικὸν γράμμα. ,αῶλα' (1831) κατὰ μῆνα Αὐγούστου ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος ε' ης (5ης)

† Ὁ Κυζίκου Ἄνθιμος

† Ὁ Νικομηδείας Πανάρετος

† Ὁ Δέρκων Νικηφόρος

† Ὁ Ρόδου Μεθόδιος

† Ὁ Βεροίας Διονύσιος

μετεποιήθη τὸ παρὸν ἀλλαγέν, ὡς [...] ἐν τῷ κοινῷ κώδικι